

v skrinjah skriti zlatniki in s srebrom in zlatom izšita svilena oblačila — preostanek stare slave grškega imperija.

Kršćanstvo jim je prišlo v tujem jeziku in tuji obliki: grški; zato ni bilo dovolj močno, da bi do današnjega dne izkoreninilo neke poganske spomine. Značaj Makedonca je bil stoletja pod brezobzirnim pritiskom turškega carstva. Tisti, ki je bil slab, se je zlomil, močni se je ob najmanjšem popušćanju tem višje vzravnal, kakor jeklena vzmet; Makedonija je dežela najgrših izdajic in najpožrtvovalnejših herojev. Balkan ni poznal mirnega razvoja; vse je šlo skokoma, kakor je pač tujćeva pest pritisnila ali popustila, za detajle ni bilo časa.

Turek je ustvaril na makedonskih tleh tip, ki ga imamo pred seboj v Južni Srbiji. Ta fenomen nas postavlja pred vprašanje: ali ni za razvoj skupne socijalne fizijonomije merodajnejši režim kot sinteza zunanjih življenskih razmer, kakor pa vsi drugi momenti, katere oznaćujemo s pojmom narodnosti?

Zdi se mi, da ta misel odpira socijologu in politiku zanimive in nove vidike.

KNJIŹEVNA POROĆILA

Petdesetletnica »Ljubljanskega Zvona». S pričujoćo številko stopa »Ljubljanski Zvon» pod svojim starim, romantićno-simbolnim imenom v svoje petdeseto leto. V zmedah in stiskah današnjih dni še tako pomembni jubileji ne najdejo odziva, kakršnega bi zaslućili. Čas je usmerjen drugam: váse, v svojo lastno problematićnost, v trpko neposrednost življenskih nujnosti telesa in duše. Preteklost nam je danes odmaknjena bolj nego kdajkoli. Mladina, ki dorašća, kakor da je izgubila ćut za tradicijo, ćut za pravićno presojo in živo umevanje dela svojih prednikov. Pa vendar sloni vsa naša sodobnost v svojih najboljših osnovah na zdravih temeljih preteklosti. Na te temelje se bo morala osloniti še zavednejše in ćvrsteje, ako hoće postati tudi sama kdaj zdrav temelj bodoćnosti.

»Ljubljanski Zvon» svojega jubileja ne more proslavljati s kakimi hrupnimi vnanjimi slavljí, ne z votlimi slavospevi samemu sebi in svojemu delu. Romantika jubilejev, slavospevov in samopovelíćevanj je za nami. Zahteve časa so drugaćne: resno, dostojanstveno, kritićeno se oddolćiti preteklosti, slućiti času, iskati poti v bodoćnost.

Preteklosti se hoće »Ljubljanski Zvon» oddolćiti s tem, da bo v posameznih ćlankih in esejih, razsutih po vsem tekoćem letniku, skušal kritićeno premotriti in oceniti delo in napore svojih sotrudnikov in urednikov v preteklem petdesetletju, nekako tako, kot je to skušal dr. J. Tominšćek ob petindvajsetletnici lista v svojem ćlanku »Ćetrť stoletja na braniku slovenskega slovstva» (kjer je »Ljubljanskemu Zvonu» odmeril najmanj za polovico premalo prostora), le sodobnejše in kritićenejše. »Ljubljanski Zvon» se ob tej prilíki klanja predvsem ćastitemu spominu svojih ustanoviteljev, Jos. Jurđíću, Janku Kersniku, Fr. Levcu in drju. Iv. Tavćarju — moćem, katerih imena v slovenskem slovstvu niso prazen zvok, temveć še danes živi pomniki slovenske besede. Ti so pred polstoletjem v razrahljane grede prebujenega slovenstva zasadili drevo, ćigar korenine so pognale tako globoko in široko, da jih ni izrvala niti tako ogromna katastrofa,

kakor je bila velika vojna. Sredi vseobčih razvalin je staro deblo zazelenelo in zaklilo kakor pomlajeno. To je znamenje, da se v njegovih koreninah pretakajo živi sokovi. Zato to deblo ne more odmreti. Protivnikov, tekmecev in nerazumevajočih nasprotnikov je imel «Ljubljanski Zvon» dovolj v svoji preteklosti, jih ima dovolj tudi danes. Niso ga ugonobili. Tajna njegovega življenja je v stalni, nenasilni, naravno potekajoči regeneraciji, v pomlajevanju in presnavljanju. Ni si menjaval oblike, ne si siloma rušil temeljev, v katerih je stal: v njegovih globinah pa so počasi, v vsakem desetletju zorele nove pomladi z novimi sokovi, iščočimi si novih potov in smeri. Pota in smeri: borba in izraz.

V notranji pomladitvi in presnovitvi hoče «Ljubljanski Zvon» služiti času. Najsvetlejša tradicija «Ljubljanskega Zvona» je njegovo leposlovje. Tej tradiciji je ostal zvest bolj ali manj v vseh desetletjih. A leposlovje ni samo pesem in roman, je tudi potopis, umetniško pisan esej. Nadarjenost ljudi je v raznih dobah različno usmerjena. Poudarek leposlovja je danes v eseju, potopisu, biografiji. Nемеc Thomas Mann ni samo umetnik romana, temveč tudi eseja. «Ljubljanski Zvon» mora tedaj, ako hoče služiti času, priobčevati članke, razprave in eseje, tičoče se lista samega in njegove bodočnosti — kakor je esej, s katerim se odvarja petdeseti letnik —, pa tudi vseh drugih literarnih in kulturnih problemov iz pereče sodobnosti. Na razpotju naših dni priprava za bodočnost.

Pisatelj oblikuje času ustrezen izraz, esejist skuša najti odgovorov na njegova vprašanja. Oba pa morata govoriti v umetniško prečiščeni obliki. Samo v taki službi času more biti «Ljubljanski Zvon» v resniti to, za čimer je šla poglavitna težnja sedanjega uredništva v vsej dobi njegovega urejevanja, to je, da bodi list — ne glasilo «mladih», pa še manj glasilo «starih» — sodobna slovenska literarna revija.

In bodočnost?

Uredništvo bo sredi leta sklicalo anketo sotrudnikov, prijateljev in založništva «Ljubljanskega Zvona», da določi listu, ali pa njegovemu dediču in nasledniku, smeri in pota, vsebino in obliko za bodoča desetletja. Ta čas pa se bo v listu z objavo tovrstnih ideoloških člankov in razprav skušalo pripraviti gradivo za to anketo.

*

Uredništvo vabi na tem mestu vse svoje bivše in sedanje sotrudnike, zlasti pa vse živeče urednike «Ljubljanskega Zvona», da mu pošljejo za jubilejni letnik za zgodovino, literarni razvoj in vsebino lista važne in pomembne prispevke v obliki člankov,otic, pisem itd. Uredništvo bo tem prispevkom v tekočem letu dajalo prednost pred vsemi drugimi. —

Uredništvo je za jubilejni letnik od prijateljev lista prejelo nekaj toplih čestitk. Vsem, ki vedo ceniti pomen «Ljubljanskega Zvona» za razvoj slovenskega slovstva v pretekli dobi, kakor tudi njegov pomen za današnji čas in so to svoje umevanje tolmačili uredništvu, — najprisrčnejša zahvala!

F r a n A l b r e c h t.

Makso Šnuderl: Človek iz samote. V Mariboru 1929. Založila Tiskovna založba. Str. 176.

Če človek vrže oko na slovensko književnost, kar je je v teh zadnjih letih izšlo iz mlajšega in najmlajšega rodu, bo menda res presodil, da je uspeh vsega njenega pestrega prizadevanja močno na dvoje: dočim se je v p e s m i tega rodu pojavilo kar nekaj obrazov, ki niso živi samo za zdaj, temveč za čas in na katerih je na vsakem posebej vtisnjen pečat kakega majhnega sveta iz resničnega današnjega slovenskega življenja, je vtis, ki ga p r o z a te generacije napravi na človeka, kar nekam medlejši in mnogo manj gotov. Kakšna